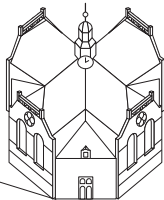

Noorder kerk concerten

zaterdag 3 maart 2018

Taurus Quartet

Wietse Beels viool

Liesbeth Baelus viool

Vincent Hepp altviool

Martijn Vink cello

Joseph Haydn 1732 – 1809

Strijkkwartet N° 63 in Bes 'Zonsopgang' OP. 76,
N° 4

Allegro con spirito

Adagio

Menuet. Allegro & Trio

Finale. Allegro ma non troppo

Leoš Janáček 1854 – 1928

Strijkkwartet no.2 'Intieme Briefe'

Andante - Con moto - Allegro

Adagio - Vivace

Moderato - Andante - Adagio

Allegro - Andante - Adagio

György Kurtág 1926 -

Microludes, op.13, nr.1-12, "Hommage à Mihály
András"

Huischroniqueur Herbert van Hasselt houdt na afloop van dit concert een pilaarpraatje. Verwacht prachtige anekdotes over de roemruchte geschiedenis van Amsterdam, de Noorderkerk en natuurlijk muziek. Herbert was voorheen directeur van de Amsterdamse Oude Kerk

Na afloop van het concert bieden wij u graag een kopje koffie of thee aan in de kerk!

Taurus Quartet

In 2012 vinden vier gelauwerde musici van Belgische bodem elkaar in hun wens om samen hun muzikale parcours te verrijken met het ultieme kamermuziekrepertoire. De liefde voor het prachtige repertoire, het streven naar diepgang, energie en raffinement in hun samenspel, en het samen zoeken van een eigen, unieke strijkersklank zijn de drijfveren voor het ontstaan van het Taurus Quartet.

... een sensationeel debuut concert...

(Musiq3, juli 2013)

... een hoogtepunt: met diepe ontroering luisteren naar Janacek's strijkkwartetten door Taurus Quartet!

(La Libre Belgique, 2 juli 2013)

... het verbluffende Taurus Quartet...

(juni 2014, site Concertgebouw Brugge)

Na een memorabel debuut-concert maakt Taurus Quartet snel furore. Direct vanaf hun eerste concertseizoenen heeft Taurus Quartet het voorrecht en het genoegen te kunnen debuten in prachtige zalen en gerenommeerde festivals. Het speelt het onder meer in Festival Musiq3, Flagey, Festival de Wallonie, Stavelot, Festival "Voces Intimae", Concertgebouw Brugge, het Festival van Vlaanderen, Bozar, Festival de Saintes (FR), Festival "Voces Intimae", Handelsbeurs Gent, De Singel Antwerpen, de Middagconcerten Brussel, Luik, Leuven, Maasmechelen, Hasselt, Tongeren, Ottignies, 's Hertogenbosch (NL), Howth Chamber Music (IRL), Amsterdam, (NL) e.a.

Taurus Quartet wordt gesteund door De Singel en krijgt in zijn eerste jaren coaching van Antje Weithaas, Johannes Meissl en Peter Schuhmayer.

Meerdere concerten van Taurus Quartet worden live opgenomen door radio (Musiq3 en Klara) en televisie (RTBF) en uitgezonden door heel Europa. In 2014 treedt het kwartet op samen met de Franse acteur Gérard Dépardieu, in een concert opgenomen voor radio en televisie, in het werk *Harmonies du soir* van Ysaÿe voor solo-kwartet en strijkorkest o.l.v. de Amerikaanse dirigent Toby Hoffman.

Het Taurus Quartet wijdt zich aan de uitvoering van het grote klassieke en romantische repertoire, de kwartetten van Beethoven, Schumann, Schubert, Mozart, Haydn, Janacek, e.a., maar ook aan minder bekende werken van bijvoorbeeld Enescu, Verdi, Respighi, Goeyvaerts, Martinu en Ciurlionis.

Het seizoen 2017-2018 wordt onder meer gekleurd door het uitbrengen van twee debuut-cd's van Taurus Quartet, onder de titel *Horizon funèbre* met daarop strijkkwartetten van Janáček en Schubert en het uitvoeren van een intergrale Beethoven-strijkkwartetten verdeeld over vier concertreeksen.

De naam van het kwartet werd geïnspireerd door de intrigerende beschrijving van het sterrenbeeld de Stier, van de hand van Stockhausen in zijn compositie *Tierkreis*:
Taurus bull, Earthy heavy, feminine through Venus forming Unconscious sensual, Property holding, Enjoyment And patient love Taurus bull Middle of spring Fashioning colours, shapes, Painting, architecture and music, Unbendingly Keeping The beauty.

Joseph Haydn ¹⁷³²⁻¹⁸⁰⁹

Strijkkwartet in Bes Hob III 78 opus 76/4
'Zonsopgang'

In 1795 keerde Joseph Haydn terug van zijn tweede grote reis naar Londen. Hij vestigde zich in Wenen om daar – alom gevierd en gefortuneerd – rustig van een welverdiende oude dag te genieten. Hij had inmiddels in goede gezondheid de voor die tijd respectabele leeftijd van 63 jaar bereikt. Hij kon het zich dus permitteren om – anders dan zijn zo jong en arm gestorven collega Wolfgang Amadeus Mozart – een beetje op zijn lauweren te rusten. Maar zo zat deze bezige bij niet in elkaar. Opdrachten bleven bij hem binnenkomen en voor applaus bleef de sympathieke en immer bereidwillige Oostenrijker tot op hoge leeftijd gevoelig. Dus zette de bejaarde Haydn zich, eenmaal gesetteld, in 1796 aan het componeren van een prestigieus oratorium: *Die Schöpfung*. Hij werd daartoe gestimuleerd door de Nederlandse diplomaat en muziekliefhebber baron Gottfried van Swieten. Nadien voltooide hij in 1801, wederom in samenwerking met Van Swieten, nog zo'n omvangrijk werk: *Die Jahreszeiten*. Ondertussen componeerde hij in opdracht van de Esterhazy's, de familie die hij jarenlang als Kapellmeister had gediend, met tussenpozen nog eens zes grote missen. En, om hier deze lang niet volledige opsomming af te ronden, voegde hij op verzoek van graaf Joseph Erdödy, kamerheer en privé-raadsheer van de keizer, een serie van zes strijkkwartetten toe aan zijn al niet geringe strijkkwartettenoeuvre. Nee, papa Haydn zat beslist niet stil. Last van burn-outs had de man nooit. Er welden altijd – haast moeiteloos – sprankelende en inventieve ideeën bij hem op. Hij zocht het daarbij niet in nieuwlichterijen die het muziekestablishment schokten, zoals zijn jonge collega Ludwig van Beethoven dat bijvoorbeeld in zijn latere strijkkwartetten deed, maar bleef zijn aanhang gewoontegetroou verrassen met originele spitsvondigheden en muzikale grappen. Hij kreeg er de handen van zijn tijdgenoten altijd voor op elkaar. Volgens de Leipziger Allgemeine: "Diese Quartette sind wieder ein neuer Beweis von der unversiegbaren Quelle der Laune und des Witzes ihres berühmten Verfassers."

Het strijkkwartet in Bes, opus 76 nummer vier (Hob III: 78) ontstond in het jaar 1797. Het werd tezamen met vijf andere kwartetten in één bundel, de zogeheten 'Erdödy-Quartette', in 1799 door Artaria in Wenen gepubliceerd. De bijnaam 'Zonsopgang' slaat op de opening van het eerste deel, Allegro con spirito. De viool rijst als een zon op uit de ochtendnevels. De lage(re) strijkers spelen in 'close harmony'. Haydn laat in het neventhema het omgekeerde plaatsvinden. Dan daalt de cello neer uit een soortgelijke mistige samenklank, maar nu vanuit de bovenliggende stemmen. De expositie wordt letterlijk herhaald. U kunt dit compositorische hoogstandje dus nog een keer beluisteren. De contrasten van zonsopgang en neergang blijven in het vervolg van de beweging de muziek beheersen. In het sobere Adagio vervult de primarius de rol van de zangstem, terwijl de overige kwartetleden de

voortstuwning van de muzikale ontwikkeling verzorgen. Meer schwing zit in het Menuetto: Allegro. De wat bonkige ritmiek (met extra accent van de cello) geeft het deel een wat hobbezakkerig karakter. In het trio klinkt een imitatie van een draailier. De Finale: Allegro ma non troppo is een rondo met een guitig refrein. Zoals meestal bij Haydn zijn er in het slotdeel diverse leuke verrassingen te beluisteren.

Leoš Janáček ^{1854–1928}

Strijkkwartet no.2 'Intieme Briefe'

De Moravische componist Leoš Janáček is een wonder in de muziekgeschiedenis. Vóór 1900 wees praktisch geen noot op de verrassende wending die de muziek van het kleine baasje uit Brno later zou nemen. Na 1900, onder invloed van impressionisme en Jugendstil, veranderde de stijl van Janáček drastisch. Op gevorderde leeftijd produceerde de tot dan toe alleen lokaal bekende muziekleraar, koordirigent en tijdschriftredacteur een opera, waarin hij zijn grondige kennis van het klankidoom van de Tsjechische taal wist te vertalen in hoogst oorspronkelijke muzikale frasen. Hoewel de bewuste opera, *Jenůfa*, al in 1904 in Brno in première ging, duurde het tot 1916 voordat het werk in het meer kosmopolitische Praag op de planken werd gebracht. Deze zo lang uitgestelde uitvoering leverde de driftige, zich zo vaak miskend voelende kunstenaar plots de internationale faam op waar zijn muziek recht op had. Hoe was het mogelijk dat een voorheen zo onbeduidende provinciaal de inventiviteit had om – schijnbaar uit het niet – traditionele, klassiek-romantische structuurprincipes eenvoudig opzij te schuiven en tegelijkertijd op het vlak van harmonie en ritmiek een volstrekt unieke weg in te slaan? Zoiets was voordien alleen door een genie als Debussy gepresteerd. En raadsel!

Dat geldt evenzeer voor enkele ondoorgroendelijke karaktertrekjes van de componist. Hoe is het te verklaren dat een sedert jaar en dag gescheiden van zijn echtgenote Zdenka Schulzova levende musicus op 63-jarige leeftijd (opeens) een jarenlange relatie aangaat met een 38 jaar jongere vrouw, die van muziek geen kaas heeft gegeten en die zich ook nimmer voor muziek wezenlijk interesseerde? Deze Kamila Stösslova was ongetwijfeld een lief mens, maar geen hoogvliegster. Volgens de overlevering had ze zelfs een schrille, uitgesproken onmuzikale stem. Ook qua komaf was deze donkere Joodse niet bijzonder. Haar aantrekkingskracht moet mede van fysieke aard zijn geweest, getuige de erotisch getinte liefdesbrieven, waarin Janáček – bijvoorbeeld op de boot naar Engeland – haar borsten met de 'golven van het Kanaal' vergeleek. En de oude rot was toen zeker niet zeeziek! Hoe het ook zij, feit is dat, vanaf de eerste dag dat Kamila in het leven van de componist opdook, de man prachtige werken heeft gecomponeerd, waarin zij vaak een sleutelrol vertolkte. Zo ook in de beide strijkkwartetten.

Het tweede strijkkwartet is een muzikale vertolking van de *intieme brieven* die Leoš aan de lopende band aan zijn heimelijke liefde schreef. Het werk ontstond in het voorjaar van 1928, slechts enkele maanden voor zijn overlijden. Weinigen zal bekend zijn dat Janáček oorspronkelijk de belangrijke rol van de altviool door een viola d'amore vervuld wilde zien. Na voltooiing van het manuscript heeft de componist in overleg met de interpreten van het *Moravische Kwartet* de viola d'amore vervangen door de gewone alt. Het werk is één supergeconcentreerde samenballing van uiteenlopende emoties; beslist geen

zoetsappige smartlap van een ouwe verliefde zwijmelaar. In het eerste deel (Andante - Con moto - Allegro) bepalen twee thema's de muzikale gedachtegang: een pathetisch thema, gepresenteerd in pizzicati-sexten in de violen, ondersteund door fortissimo trillers in de cello. Het tweede, heel geheimzinnige, 'sul ponticello' (vlak bij de kam) wordt gestreken door de altviool. Met dit materiaal gebeurt van alles. Zo reproduceert de altviool halverwege het deel haast onherkenbaar dat eigenaardige neven-thema in fraaie cantilenen. Na een krachtige bevestiging van het sexten-thema sterft de muziek etherisch uit. Het tweede deel (Adagio - Vivace) heeft slechts één thema. Het wordt direct door de altviool geïntroduceerd en vervolgens door de andere instrumenten in allerlei toonaarden en ritmen gevarieerd. Zenuwslopende tweeëndertigsten intensiveren de spanning. Een korte snelle passage onderbreekt de serie variaties. Kort voor het einde duikt het hartstochtelijke sexten-thema uit het eerste deel op. Deel drie (Moderato - Adagio - Allegro) vormt het hart van het kwartet. Janáček verklankt – in eigen woorden – een amoureuze aardbeving, die zijn weerga niet kent. Hij gebruikt twee thema's. Het eerste is een wiegend lied, het tweede een gloedvolle liefdesverklaring, die als een vulkaan losbarst. Een ontspannen (volks)dans opent het vierde deel (Allegro - Andante - Adagio). Het heisa hopsasa duurt niet voor eeuwig. De melodie vervormt, er valt een stilte, de stemmen zoeken naar een gepaste voortgang. De primarius heeft plots de juiste toon gevonden. Een 'schwärmische' melodie verheft het paar in innige omstrengeling hoog boven het maaiveld. Als de geliefden weer met beide benen op de grond terechtkomen, eindigt het kwartet met het dansthema.

György Kurtág ¹⁹²⁶⁻
Microludes, op.13, nr.1-12,

De Oostenrijker Anton Webern en de Hongaar György Kurtág zijn in de 20ste-eeuw de kampioenen van het kort en bondig componeren in het 12-toonsidoom. De twaalf ultrakorte stukjes, die Kurtág in 1977 als verjaarscadeautje voor zijn vriend, de cellist en dirigent Mihály András, componeerde, duren tezamen niet meer dan 11 minuten. Naar voorbeeld van Bach's *Wohltemperierte Klavier* doorloopt Kurtág in deze 12 aforistische miniaturen het volledige spectrum van uitdrukkingvormen. Van uiterste kalmte naar opperste agitatie; van serene transparantie naar dramatische uitbarstingen. De delen 1, 6 en 11 zijn tevens gedacht als hommage aan Girolamo Frescobaldi, een Italiaanse componist uit de 17e eeuw, die voor zijn tijd raadselachtige en dissonantrijke 'Toccati' en 'Variazione' componeerde.

HAN VAN TULDER (www.hanvantulder.nl)

Muziek in de Noorderkerk: de perfecte zaterdagmiddag in hartje Amsterdam.

Doe boodschappen op de biologische Noordermarkt, eet de beste appeltaart van Amsterdam bij Café Winkel en geniet van een uur concert in de Noorderkerk.

Volgende Noorderkerkconcerten
10 maart In de ban van... Het recital
17 maart James Oesi

De Noorderkerkconcerten worden mogelijk gemaakt door:

AF amsterdams
AK fonds voor de
kunst

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS
De kunst van het geven

J.C.P. STICHTING
jong talent, cultuur & podia

BERGH STOOP & SANDERS
ADVOCATEN
Het Kersjes Fonds

PRINSELIJK
GEBONDEN

MET DANK AAN: Dille en Kamille, De Boerenmarkt en alle vrienden van de Noorderkerkconcerten'.
Noorderkerkconcerten is zeer erkentelijk voor de steun van de leden van de Noorderkring

noorderkerkconcerten

/nkconcerten

noorderkerkconcerten.nl

info@noorderconcerten.nl

020 620 4415